

DELAVSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo || Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.00, za 3 mesece Din 15.00, za pol leta Din 30.00, za leto Din 60.00 — Oglas: po dogovoru || Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Prav nasprotnik delovnega ljudstva

Zopet in zopet moramo povdarjati eno najbolj jasnih temeljnih dejstev: Ze desetletja gre borba z vso močjo in vsemi sredstvi proti »socializmu«, kapitalizem pa se pušča v nemar in celo prav s strani tistih, ki bi imeli največ vzroka in veliko dolžnost storiti bojno fronto proti kapitalizmu.

Zanima nas zlasti docela zmotno stališče nekaterih, ki vidijo nasprotnika krščanskemu delavcu vedno le v socializmu, nikoli pa ne v kapitalizmu.

Ko so se ustanovljale v Nemčiji prve krščanske strokovne organizacije je dejal takim ljudem bivši minister Giesberts: Zakaj ne pišete knjig in brošur proti kapitalizmu, proti izkoriščevanju in o »kapitalizmu in Cerkvi«, o »izkoriščanju in Cerkvi«?

Kdo je resničnost? Kapitalizem ali socializem? Kaj je kapitalizem, kaj socializem?

Kapitalizem ni kapital! Kapitalizem je vladstvo denarja nad delom in človekom. In socializem je gospodarstvo za človeka. Ta socializem še ni nikjer uresničen, še ne obstoji. Socializem je stremenje zatiranih mas! Treba ga je smotreno izvojevati. A kapitalizem je tu, je grozna resničnost.

Socializem je naloga, je velik problem, je bodočnost. Zlasti je socializem veliko vprašanje na kristjane. Je klic neodrešenih, krik zatiranih, klic po pravičnosti!

Zakaj tedaj boj »proti socializmu«? Tistim, ki to delajo, ki mislijo, da se mora delavstvo bolj boriti proti socializmu kot pa proti kapitalizmu, morejo zaklicati socialisti s škofom Kettelerjem: »Kaj nam koristijo vaši lepi nauki in vaša tolažba z drugim svetom, ako nas pustite na tem svetu z ženo in otroki v lakoti in bedi pomanjkanje trpeti! Zato smo mi pisanje in govorjenje proti »socializmu« že davno pustili docela v nemar. — Saj socializem ni marksizem, ni socialna demokracija!

Nerazumljiv pojav je, da se vedno postavlja socializem kot nekaj bavnjav pred oči krščanskemu delovnemu ljudstvu, kot da mu iz dneva v dan preti nevarnost s te strani. Nevarnost, nasprotnik, zlo pa je čisto drugje, namreč tam, od koder izvira skupna beda in skupni vzrok te bede za krščanske proletarce kot za socialne demokrate ali katerekoli druge baže materialistične socialiste. Ta nasprotnik, to zlo je kapitalizem! Ali naj bodo krščanski proletarci orodje v rokah kapitalizma proti socializmu? Nemške kršč. strokovne organizacije so slovesno izjavile, »da nikdar ne bodo pozabile svojih dolžnosti napram delovnemu ljudstvu« in da jih za »orodje proti socialni demokraciji« ne bo nikoli nihče pridobil, da bi tako kapitalisti še lažje in bolj nemoteno nadaljevali svoje izkoriščanje! Ali naj bodo krščanski proletarci vedno izkoriščani, ali naj se kar brezupno prepuste svoji usodi oni sami, njihovi otroci in njihovih otrok otroci — prav zato ker so kristjani? Grozna misel!

Ne! Predvsem krščanski proletarijat, krščansko delovno ljudstvo mora voditi v velikem osvobodilnem boju vsega proletarijata proti izkoriščevanju in uničevanju kapitalizmu najostrejšo borbo!

Saj prav kapitalizem razkraja današnje družbo. Kapitalizem uničuje družino, uničuje pravost in religijo! Saj je vendar kapitalizem utelešeni materijalizem, pravi vladar današnjega sveta, živi antikrist, celotna vsebina in popolen odraz novodobnega poganstva!

Bodi luč — zgodi se resnica.

Kakor pravilno poroča »Slovenec« z dne 4. februarja, smo prejeli pred tednom dni podobno škofovo izjavo kot on tudi mi, pa je nismo priobčili, ker se nam je zdelo neumestno, osebo svojega nadpastirja potegniti v ta malenkostni boj. Storili smo v ta namen še v zadnjem hipu prav vse korake. Naše stališče je bilo in je sledeče:

Ker smo katoličani in bistro opazujemo ter pretehtavamo sedanje razmere in gledamo tudi v bodočnost, ne moremo prevzeti nase odgovornosti, da bi potegnili v spor, ki je nastal, osebo svojega škofa.

Od svoje strani nečemo dati povoda, da bi krščanstvu in Cerkvi nasprotni časopisi posegli v ta spor na način, kakor je temu časopisju lasten. Znano je, da poizkušajo te vrste časopisje, ki izjave po svoje prikrajajo, pri vsaki priliki oblatiti osebo prevzvišene škofa ter povzročajo razne neprilike, ki v sedanjih razmerah gotovo ne morejo biti zaželjene. Avtoriteta škofa je nam nedotakljiva, zato nasprotnikom nečemo dati prilike, da bi zlorabljali škofove besede.

Ker je »Slovenec« kljub tej naši želji priobčil škofovo izjavo, zato kot katoličani tudi mi nam poslano priobčujemo:

»Gospod urednik!

Z ozirom na trditev »Pravice« št. 3., da je »Slovenec« »nehal biti katoliški list«, izjavljam podpisani:

Ker ima »Slovenec« nalogo, da politično, narodno, socialno, gospodarsko življenje med narodi presoja v luči nauka katoliške Cerkve in v tem duhu o njem razpravlja v uvodnih člankih in drugih poročilih, moram reči, da je »Slovenec« katoliški dnevnik in to svojo nalogo korektno in uspešno vrši. Ni pa zgolj verski ali nabožen list.

Prosim, da bi to moje izjavo ponatisnili.

V Ljubljani, 27. januarja 1930.

† Anton Bonaventura, škof.

Kapitalisti se skrivajo.

Z ozirom na objavo delodajalskih predlogov v pogledu revizije socialne zakonodaje izjavlja Centralno tajništvo delavskih zbornic, da je ta objava nepopolna.

Iz objave v časopisih ni n. pr. razvidno, da zahtevajo delodajalske korporacije, da se sme razgovarjati inšpektor dela z delavci le v prisotnosti delodajalca ali njegovega zastopnika; da ne sme pregledati knjig in ostalih dokumentov, kolikor se nanašajo na položaj delavstva; da se ne sme posluževati pri svojem poslu strokovnih pripomočkov; da ne sme izdajati odredb, ki se tičejo zboljšanja obratov v higijskem pogledu in da je še nebroj drugih zahtev, ki bi onemogočile vsako delovanje inšpektorjem dela, če bi se tem zahtevam ugodilo.

Iz objavljenih zahtev tudi ni razvidno, da se protivijo izvedbi zavarovanja delavcev za slučaj onemoglosti in starosti z zakonom, marveč zahtevajo, da se naj izvede to zavarovanje z uredbo; da zahtevajo, da naj prispevajo za nezgodno zavarovanje polovico tudi delavci. Po dosedanem zakonu gredo namreč prispevki za nezgodno zavarovanje izključno v breme podjetnika. Dalje zahtevajo, da mora prispevati za

Enako lojalno kakor smo mi to izjavo priobčili, trdno pričakujemo, da bo tudi uredništvo »Slovenca« zvesto načelom katoliškega lista, preklicalo in popravilo vse obdolžitve, priobčene dne 9. in 19. januarja, ki niso bile utemeljene.

Obdolžitve pa so tele:

1. »Slovenec« 9. jan.: »Kaj stori Cerkev?« — »Ali je tako pisanje za glasilo krščanskega delovnega ljudstva primerno in pošteno?« — Očitek nepoštenosti!

2. »Slovenec« 19. jan.: »Odgovor »Del. Pravice«: ... »razgalila zmotno pot, po kateri »Del. Pravica« usmerja svoj »pokret.« — »Z nekaj jalovimi zofizmi v uvodniku, ki so preračunjeni na neupočenost čitateljev in za slepilo dobro mislečim ...« — Očitek zavestne zmotnosti našega gibanja! »Delavska Pravica« zavestno slepi delavstvo! Zasmehovanje!

3. Isti članek: »... v neki strastvenosti ...« — »Vsa ta brezglavost ...« — Očitek nevrtačljivosti piscev »Del. Pravice«!

4. Isti članek: »Preveč suženjsko kopira svojega vzvišene vzornika ...« — »... možakar je ... vršil podobne akrobacije ...« — V isti smešni pozi je tudi naš junak v »Delavski Pravici«, ki si menda domišlja, da bo ordinariat moral njega vprašati, kje naj bo nastavljen kak duhovnik.« — Zasmehovanje »Delavske Pravice« in njenih piscev. Podtikanje namenov kot nekompetentni vtikati se v zadeve ordinariata!

5. Isti članek: »Toda z enim ali drugim bolehnim megalomanom bodo pač morali počistiti ...« — Očitek megalomanstva, domišljavega stremstva piscev »Delavske Pravice«! Odrekanje vsakega idealizma!

6. Isti članek: »... ako bodo ostali trmoglavi in gluhi za dober nasvet.« — Očitek neke trdovratne zmotnosti!

Dokler uredništvo »Slovenca« teh obdolžitve javno v »Slovencu« ne prekliče, za nas in za vse organizirano krščansko socialistično delavstvo boj zaradi ideje in pokreta ne more in ne sme biti končan!

Naša internacionala.

Seja predsedstva. — Komunike.

Predsedstvo Internacionalne krščanskih strokovnih organizacij je imelo 30. januarja na sedežu internacionalne v Utrechtu svojo redno sejo.

Predsedstvo je proučilo položaj strokovnega pokreta v nekaterih evropskih državah. Z nevoljo se je moralo ugotoviti, da se v nekaterih državah nadaljujejo napadi na strokovne organizacije in krščansko socialni strokovni pokret z najrazličnejših strani.

Predsedstvo mora v tej zvezi ugotoviti, da so smatrali delodajalci teh držav baš sedanje stanje prav zelo ugodnim in zahtevajo od vlade izvedbo cele vrste zahtev, ki pomenijo popolno demontažo socialne zakonodaje in merijo na to, da se zakoniti delovni čas podaljša od 8 ur na 10 ur z možnostjo podaljšanja istega celo na 12 do 14 ur, da se dovoli nočno delo žen in otrok pod 18 leti itd.

V Litvi se namreč kljub prenehanju diktature Voldemarasa še ni zkazalo, da bi se pod novo vlado moglo delavsko gibanje svobodno razvijati.

Krščanski strokovni pokret noče vzeti napadov na svobodo strokovnega gibanja brez protesta na znanje in slovesno opominja vlade poedinih držav na njihovo delavstvu sovražno zadržanje!

Predsedstvo je sklenilo sklicati za 25. in 26. aprila v Berlin odbor internacionalne, v katerem so zastopane po enem članu vse strokovne centrale iz posameznih držav in vse strokovne internacionalne. Ta seja odbora internacionalne bo obravnavala zlasti vprašanja, ki so na dnevnem redu prihodnje mednarodne konference dela, h katerim se bo tedaj zavzelo svoje stališče. Enako se bo obravnavalo vprašanje nedeljskega počitka.

Ob priliki 10letnice formalnega obstoja internacionalne bo v teh dneh v Berlinu večja manifestacija, kjer bo govoril generalni tajnik internacionalne o bistvu in stremljenjih Internacionalne krščanskih strokovnih organizacij.

Dalje se je sklenilo čimprej sklicati odbor, ki je bil svoječasno poverjen z nalogo, da ugotovi mezde v poedinih strokah v vseh državah.

10letnica obratnih svetov v Nemčiji.

4. februarja je poteklo 10 let od dne, ko je nemški državni predsednik podpisal zakon o delavskih obratnih svetih in je le-ta z objavljenjem 9. februarja 1920 stopil v veljavo. Ne oziraje se na to, kakšne potrebe in nujnosti so zahtevale ta zakon v Nemčiji in kaj pomeni zakon za nemško delavstvo v čisto stvarnem pogledu, moramo ugotoviti, da pomeni ta zakon in njega 10letno izvajanje mogočno idejno zmago organiziranega in zavednega delavstva nad kapitalizmom. Ta zakon pomeni prvi korak na potu k tako zvani demokratičiji gospodarstva, prvo stopnjo soočevanja delavstva v podjetjih, kateri mora nujno slediti socializacija ali podružabljenje gospodarstva, produkcije, trgovine. Ako bi se delavstvo zavedlo, koliko je močno, ako je organizirano in enotno, bi zlahka doseglo vse, karkoli bi hotelo! Letošnje volitve, na katere se krščanske strokovne organizacije živahno pripravljajo, se bodo vršile v znamenju 10letnega truda in bojev z kapitalizmom.

Pridobivaj novih članov za Jugoslovansko strok. zvezo!

Jugoslovanska strokovna zveza.

Ze ezika sk vestn k.

PRIZNAVANJE DNEVNIČARSKÉ SLUŽBE.

Generalna direkcija je izdala glede priznavanja dnevničarske službe uslužbenecem, ki so bili nameščeni po 1. novembru 1923, t. j. po prevedbi v Službenih Novinah Sadržajnih Ustanova sledeče pojasnilo:

Na vprašanje neke direkcije, kako je treba postopati v zadevi priznavanja časa dnevničarske službe uslužbenecem, ki so bili nameščeni po 1. novembru 1923 po splošnih odredbah zakona o drž. prom. osebju tistim, katerim se je o priliki nameščenja ali priznanja stalnosti priznal čas neregulirane (dnevničarske) službe za napredovanje ter so ti kesneje tudi napredovali v višjo stopnjo in skupino, daje generalna direkcija sledeče pojasnilo:

Vsak uslužbenec je nameščen za reguliranega začasnega uslužbenca z dnevno podpisano zadevno rešenja, ter mora v smislu čl. 4, 17, 19, 23 in 42 zakona o drž. prom. osebju prebiti kot začasni uslužbenec tri leta v reguliranem svojstvu. Šele tedaj se lahko oceni njegova sposobnost za priznanje za stalnega uslužbenca, a začasna regulirana služba se vzame vpoštev o priliki priznanja stalnosti. Rešenje o nameščenju za začasnega reguliranega uslužbenca je torej samo konstitutivni akt o nameščenju novega uslužbenca pri drž. železnicah, ter mi obenem tudi akt, s katerim se tudi priznava čas službe za napredovanje, kar se more splošno oceniti šele tedaj, ko se začasni uslužbenec potrjuje za stalnega po določbah čl. 23 zakona o drž. prom. osebju.

V principu se pa dnevničarska služba po čl. 1, 4, 6, 42, 48, 52 v zvezi s čl. 115 zakona o drž. prometnem osebju ne more uračunati za napredovanje, ampak samo za pokojnino v smislu čl. 123, drugi odstavek, istega zakona.

Glede na to se z rešenjem o nameščenju uslužbenec za začasnega reguliranega uslužbenca ne more priznavati čas dnevničarske službe niti za napredovanje niti za pokojnino, temveč se v tem rešenju lahko samo omeni od kdaj se oni, ki se namešča, nahaja neprekinjeno do dneva nameščenja v službi kot dnevničar. Šele z rešenjem o potrditvi za stalnega se ocenjuje in določa, kateri čas se priznava na dan potrditve za stalnega za napredovanje oziroma tudi za pokojnino po čl. 23. cit. zakona.

Ker pa se je vendar pripetilo, da se je o priliki nameščenja začasnega reguliranega uslužbenca priznalo tudi čas dnevničarske službe za napredovanje, ter na podlagi tega dalo celo tudi višjo stopnjo proti določbam čl. 42 v zvezi s čl. 19 zakona o drž. prom. osebju prej nego je bil prizadeti uslužbenec potrjen za stalnega, se tega časa službe ne more računati v leta službe za napredovanje o priliki potrjevanja za stalnega uslužbenca. Rešenje o potrjevanju začasnega

reguliranega uslužbenca za stalnega se namreč mora smatrati kot popolnoma nov akt, s katerim se šele lahko oceni priznavanje začasne službe za napredovanje. Na podlagi te odločbe je sploh šele začasni uslužbenec sposoben, da še nadalje ostane v službi ter da se potrdi za stalnega. Medtem se je v mnogih slučajih to pomoloma priznavalo že o priliki nameščenja za začasnega reguliranega uslužbenca.

Ako se je pa čas dnevničarske službe pomoloma priznal za napredovanje ne samo z rešenjem o nameščenju za začasnega reguliranega uslužbenca in celo tudi z rešenjem o potrjevanju za stalnega, pa se tudi glavna kontrola ni pritožila na državni svet proti takemu rešenju o priznanju stalnosti, ter so uslužbenec na podlagi tega rešenja dalje napredovali v višjo stopnjo in skupino, se tega sedaj ne more popraviti z novim rešenjem ali uslužbenec zadržati od nadaljnjega napredovanja.

Po tej odredbi se bo odslej ob potrjevanju za stalnega uslužbenca priznal samo čas regulirane službe, t. j. čas službe, v katerem je prejel sistemizirano letno plačo. Navadno je ta čas od nameščenja. Ker postane po zakonskih določbah uslužbenec stalen po treh letih, se mu torej more priznati le ta čas, torej prva stopnja osnovne plače in najnižja skupina položajne plače. Ker so pa nekateri prejeli ob postavitvi (nameščenju) višjo stopnjo osnovne plače, se jim bo ta reducirala na prvo.

Ljubljanska direkcija doslej še ni izdala nobenega rešenja o priznanju stalnosti, v katerem bi se postopalo po gornji naredbi. Mogoče se bo dosegel popravek ali sprememba te naredbe, ker bi bili radi nje nekateri občutno prizadeti.

Ako je kak naš član med temi, naj ne prosi osebne intervencije, ker bi bila ta popolnoma brez uspeha, ampak ko prejme rešenje o stalnosti, s katerim so mu reducirali osnovno plačo, naj pride ob poslovnih urah v lokal »Zveza«, kjer bo prejel navodila za eventualne nadaljnje postopanje, t. j. za pritožbo na državni svet.

Ljubljana. Skupina PZZJ Ljubljana sklicuje za nedeljo 23. februarja 1930 ob pol 10 dopoldne v prostorih zveze v Delavski zbornici svoj redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in računskih preglednikov. 2. Poročilo delegata Osrednjega odbora PZZJ. 3. Volitve novega odbora. 4. Slučajnosti. — V slučaju nezadostne udeležbe članstva se obdrži občni zbor pol ure kasneje z istim dnevnim redom brez ozira na število navzočega članstva. — Vsi tovariši člani skupine se pozivajo, da se tega občnega zbora zanesljivo in v čim večjem številu udeležijo. — Odbor.

Maribor. Naši sestanki, Sklep mariborske naše podružnice je bil, da se priredi vsak mesec, posebno sedaj v zim-

skem času, redno sestanek, kjer naj bi se razpravljalo o težkočah železniške službe in kako te odpraviti.

Prvi tak sestanek se je vršil 13. januarja in je bil zelo dobro obiskan, kar je razveseljiv znak zavednega članstva. Dvorana na Koroski cesti 1 je bila polna naših železničarjev vseh vrst službe, ki so z zanimanjem sledili debati, o vseh perečih vprašanjih. Razpravljalo se je med drugim tudi o 24 urni službi, ki je uslužbenec težko prizadela, pa tudi upravi gotovo ne prineslo tistih koristi, katere se pričakuje. Saj se uslužbenec v dolgi in naporni službi veliko prej izčrpa, kakor pa v službi, kjer ima po naporni službi dovolj časa za odmor.

Daljša debata je bila tudi v neenakomerno razdeljenih urninah pri posameznih delavcih in raznih službenih edinicah v Mariboru.

Do zaključka pa o teh stvareh ni prišlo, zato so se nadaljevali razgovori o tem zopet na sestanku v ponedeljek dne 3. februarja. O tem pa prihodajič.

Logatec. Plačilnica Logatec sklicuje za nedeljo 9. t. m. ob 16 popoldne v gostilni Marije Igljič v Dol. Logatcu informativni sestanek članstva. Poroča delegat osrednjega odbora. Člani sosednih plačilnic vabljeni.

Podpisani se najvljudneje zahvaljujem »Prometni Zvezi« za nakazano mi podporo v znesku 200 Din. ter vsakemu železničarju priporočam, da se v njej organizira, ker ta svojim članom v stiski vedno priskoči na pomoč. — Ivan Renat, zidar, Ruše.

Kamnoseško delavstvo

Ribnica na Pohorju. V nedeljo 2. t. m. se je vršil tretji redni letni občni zbor skupine kamnoseškega delavstva v Ribnici na Pohorju. Občni zbor je bil kljub silno slabemu vremenu zelo dobro obiskan. Iz poročil posameznih odbornikov je bilo razvidno, da skupina zelo dobro deluje ter si je tekom tega kratkega časa vzgojila že precej dobrih delavcev-voditeljev, kateri pridno in vztrajno vodijo skupino. Ekspozitivni zastopnik je spominjal na prve začetke, ko so posamezniki začeli z delom, na ovire, katere so se jim stavliale. Toda vse se je premostilo in danes zaznamujemo že lepe uspehe. Nadaljnja izvajanja tov. zastopnika, katera so se nanašala na revizijo del. soc. zakonodaje in zahtev poslodavcev za poslabšanje iste, se je s protestom vzelo na znanje. Predlagana resolucija proti tem nakanam se je soglasno sprejela ter se je zahtevalo, da se podvzamejo vsi koraki, in naj se to prepreči. K razgovoru v tem vprašanju so se oglašali posamezni delavci, kar je znak, da zasledujejo potek teh dogodkov z veliko pažnjo, kajti dobro se zavedajo katastrofe, katera bi nastala za delavstvo, ako bi predlogi poslodavcev uspeli. — V novi odbor skupine so bili izvoljeni: predsednik Weiss Franc, podpredsednik Topolovec Martin, tajnik Ričnik Jožko, blagajnik Pec Aleksander, gospodar Kreuh Miha. V nadzorstvo: Sgerm Franc, Gradišnik Karel in Grubelnik Ivan.

Poleg tega se je za gornji kamnolom izvolil še poseben pomožni odbor, kateri ima nalogo pomagati pri delu odboru skupine.

Eno leto težkega in trudapolnega dela je za nami, vsem tovarišem, kateri so sodelovali, želim, da tudi v bodoče pomagajo graditi v tem centru naše kamnarske industrije delavsko skupnost, graditi našo delavsko strokovno organizacijo, ker le ako bomo strujeni vsi v eni fronti, bo mogoče res uspešno delati za dobrobit nas vseh. Zato tovariši, kateri se niste organizirani v organizacijo! V delu je skupnost, je naša rešitev.

Rudarji.

Hudajama. V nedeljo 16. februarja ima »Strokovna skupina rudarjev Hudajama« svoj redni občni zbor ob 8 zjutraj v društveni dvorani (tik pri cerkvi) v Laškem s sledečim dnevnim redom: 1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Govor zastopnika centrale. 3. Poročilo odbornikov. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Volitve a) novega odbora, b) nadzorstva, c) delegatov za občni zbor JSZ. 6. Slučajnosti.

Dolžnost prav vsakega strokovno organiziranega člana je, da se občnega zbora gotovo udeležijo. Vsak član ima »Delavsko Pravico«, zato ne more biti izgovora, da se za občni zbor ni vedelo. So tovariši, ki imajo do dve uri hoda do Laškega, vendar smo uverjeni, da jih bo delavska zavest in zavest, da so organizirani bodrila, da ne bodo izostali. Mnogi še delajo ponoči, vendar naj tudi ti gledajo, da bodo navzoči. Redni občni zbor je samo enkrat v letu ter bomo na istem pogledali nazaj, kaj smo delali v preteklem letu, naredili načrte za v prihodnje. Videli bomo ali je stari odbor kos svoji nalogi ter bomo po svoji pameti in vesti izvolili nov odbor, ki bo res nesebično in požrtvovalno deloval za prosep organizacije in dobrobit članov. Na občnem zboru bomo navzoči samo člani skupine in zastopnik centrale. In ravno zato je potrebno, da pridemo vsi, da se med sabo spoznamo, ker med strokovno organiziranimi tovariši mora biti pravo, živo tovarštvo. Zato kličemo še enkrat: Vsi tovariši na občni zbor!

Zagorje. Veliko skrb dela rudarjem praznovanje v obratih oziroma v revirjih samih. Ne dobiš delavca bodisi na cesti ali kjerkoli, ne da bi čul njegovih tožb. Kaj bo?! se vprašuje delavstvo. Ze v mesecu januarju moramo praznovati in brez vsake odškodnine! Kaj bo pa po leti?! Delavstvo čuti, da tukaj ni vzrok samo mila zima, ampak nekaki manevri naših delodajalcev sploh! Delavstvo se tega zaveda, zato pazno zasleduje njihove nakane! Zato tudi delavstvo ne drži križem rok in se pridno organizira. Le kadar bodo videli naši nasprotniki, da smo dovolj močni in složni v skupnih interesih za dobrobit delavstva, takrat bodo morali popustiti in bodo njihove nakane preprečene! Pa še nekaj je. So podjetja, ki delavce primerno odškodujejo, ako delavcem ne morejo nuditi dela, ako morajo ne po

Atom:

Državna zaščita lastnine.

(Delavska okrožnica Leona XIII.)

57. Toda bolje je, da se še nekaterih stvari večjega pomena posebej dotaknemo.

58. Temeljno načelo pa je, da je treba z oblastjo in s zakonsko zaščito braniti zasebno lastnino. Zlasti pa je treba ohraniti ljudstvo o mejah dolžnosti, ker je ogenj poželenja že tako zelo razpaljen, kajti če je dovoljeno, ne da bi to nasprotovalo pravičnosti, truditi se za zboljšanje (razmer), vendar pa pravičnost prepoveduje in celo vzrok splošne koristi tega ne dovoljuje, ozeti drugemu kar je njegovega in vsled videza neke nesmiselne enakosti navaliti na tuje premoženje. Seveda hoče raje večina delavcev s poštenim delom priboriti si boljše stanje, ne da bi komurkoli delali kripico, vendar ni majhno število takih, ki okuženi od zmotnih nazorov, v katerih je zbujeno teženje po novostih, ki na vsak način delajo na to, da bi množice vznemirili in druge privedli k nasilju. Vmes naj tu poseže državna oblast, brzda naj hujskače, ter naj varuje nraonost delavcev pred pogubnimi teorijami in prave (legitimne) gospodarje pred nevarnostjo ropa.

Na prvi pogled se mora vsakemu, ki ni dobobra prebral in premislil okrožnice Leona XIII., čudno zdeti kako more ta veliki socialni papež tako zelo ščititi lastnino, saj je vendar ona vzrok, da je toliko gorja na svetu in da se prepad med tistimi, ki imajo vse in med tistimi, ki nimajo nič, vedno večja.

To je pač čudna rešitev socialnega vprašanja. Rešena za tiste, ki imajo, nerešena pa za velikansko množico tistih, ki jih sproti vsak dan skrbi, če bodo imeli kaj jesti in obleči ta dan, ta teden ali ta mesec.

Toda motil bi se, kdor bi tako umeval velikega papeža. Predvsem je namreč tu treba pripomniti, da nikaka lastnina ni kriva socialne bede na svetu. Saj lastnina in hrepenenje po njej tiči v naravi vsakega človeka. In če bi vsakdo imel dovolj lastnine, da primerno stanu preživi brez skrbi sebe in družino bi nihče ne zabavljal čez lastnino in nihče bi tudi ne trdil, da je lastnina kriva kake socialne bede. Kdor uživa nezumno pijačo, mu škoduje, kdor čez mero kadi, mu prav tako škoduje, kdor čez mero hrani svoje telo, si pokvari zdravje. Nasprotno pa kdor vse to zmerno uživa, mu ne škoduje nič. Prav tako je z lastnino. Kdor ima lastnine dosti, da preživi človeka primerno sebe in družino, temu lastnina ne škoduje. Kdor pa ima nezmeren pohlep po njej, ta škoduje sebi in tistim, katerim jo jemlje zato, da bi je sam več imel. Lastnina torej sama na sebi ni kriva socialne bede, ampak prekomeren pohlep po njej, ki povzroči, da so nekateri oropani vse lastnine, drugi pa je imajo preveč. Socialne bede ni povzročila lastnina, ampak pomanjkanje lastnine. In šele tedaj se je v širokih vrstah vzbudil odpor proti tistim, ki imajo lastnino, ko so hajajo v vrste nemaničev. Neumevajoč pravi vzrok videli, da se jim lastnina, to je, premoženje vedno bolj množi, medtem ko vedno večje množice pritega pojava, so začeli mrziti lastnino in tiste, ki jo imajo in tiste, ki jo ščitijo to je državo in cerkev.

Papež je šel tu bolj na globoko. On zahteva, da se lastnina ščiti. Toda obenem pravi, da se mora ščititi lastnina pravih gospodarjev, to je tistih, ki so lastniki po božjem in državnem pravu. Kdo je pravi lastnik po božjem pravu? Na to je papež v ravno tej okrožnici že opetovano odgovoril. »One stvari namreč, ki so potrebne, da si ohranimo življenje in zlasti, da ga spopolnimo, nam sicer rodi zemlja z veliko darežljivostjo, vendar bi ne mogla roditi sama iz sebe brez človekovega obdelovanja in skrbi. Ker pa človek, ko pridobiva naravne dobrine, uporablja dušno delavnost in telesno silo upravnem sebi pridruži oni del telesne narave, ki ga je sam obdelal, v katerega je takorekoč vtisnil nekaj obris svoje osebe, tako da mora biti povsem pravilno, da poseduje oni del kot svojo last in da na noben način nihče ne sme kršiti njegove pravice.«¹⁶ »Kakor učinki slede vzroku, od katerega so povzročeni, tako je pravično, da sad dela spada tistim, ki so delali.«¹⁷ »Najizvestnejša resnica je, da bogastvo držav ne pride od drugod kakor od dela delavcev.«¹⁸

Ako torej papež pravi, da mora država v prvi vrsti ščititi lastnino, hoče s tem reči, da mora v prvi vrsti ščititi donos dela za tistega, ki je delal, za delavca. Kajti lastnina je sad dela in spada tistemu, ki je delal. Šele tedaj ko bo država s svojo oblastjo in s svojimi ščitila lastnino delavcev t. j. donos njihovega dela, tedaj bo izvrševala svojo nalogo, tedaj bo konec brezdelnih dohodkov, pa tudi konec nekrščanskega razrednega boja.

(Dalje.)

svoji krivdi ostati doma. Kaj z rudarji? Če ostaneš doma, ne da bi se javil svojemu predpostavljenu, si kaznovan! Primerno bi bilo tudi, da bi se tudi rudarjem sedaj, ko bi radi delali, pa ne smejo (ne po svoji krivdi) dala primerne odškodnine! Upravičeno to tudi zahtevajo! In marsikaj bi še morali zahtevati, ali naletimo le na gluha ušesa! Rudarji, vsi v organizaciji!

Kovinarji

Javornik. V nedeljo 2. februarja smo se zbrali javorniški kovinarji na rednem letnem občnem zboru svoje strokovne organizacije v cerkvenem domu na Koroški Beli. Kljub slabemu vremenu in veliki oddaljenosti nekaterih tovarišev, je bil občni zbor zelo dobro obiskan, vsled česar smemo trditi, da delavska zavest med nami raste ter da delavstvo vedno bolj dozoreva.

Iz poročil, ki jih je podal odbor, je bilo razvidno, da je skupina pazno sledila dogodkom minulega leta, ter da je bila vselej na mestu, kadar in odkoder je pretela nevarnost delavskim interesom. Raznim mahinacijam, katerih se često poslužujejo naši nasprotniki — marksisti, pariramo krščanski socialisti z agilnim poštenim in nesebičnim delom za delavstvo, s čimur se naši nasprotniki ne morejo izkazati. V živem spominu so nam ostala razna nepravilna dejanja naših marksistov, zlasti pa zadnji prisiljeni dopusti delavstva na Javorniku, pri čemer so marksisti imeli zelo netaktno vlogo. Nimamo ničesar napram poštemu delavstvu, četudi je organizirano v nam nasprotnih organizacijah, zato pa tembolj obsojamo one, ki mizerni položaj delavstva izrabljajo v svoje namene.

Po naročilu odbora, ki je bil od prisotnih z zadovoljstvom sprejet in podan absolutorij, je poročal zastopnik centralne, ki je obrazložil splošni položaj delavstva doma in drugod. Posebno je podčrtaval gibanje za revizijo socialne zakonodaje od strani gospodarskih krogov. Obrazložil nam je protikupe od strani delavskih organizacij, zlasti Jugoslovanske strokovne zveze, ki je prva podvzela energične korake proti zahtevam kapitalistov in za ohranitev socialnih pravic delavstva. K besedi se je oglasil tudi obratni zaupnik tovariš Smole, ki je povdaril to žalostno dejstvo, da se obratni zaupniški svet KMD še niti enkrat po svoji izvolitvi ni sestal, iz česar sledi, da isti ni na mestu, oziroma da ni na mestu predsednik tega sveta, ki dosedaj še ni sklical nobene seje, niti poročal o svojih ukrepih. Če bo treba, bomo o tem več spregovorili.

Tovariši, kovinarji! Ko stopamo v novo poslovno dobo našega strokovnega in organizatoričnega dela, naj bo naš sklep, da bomo to delo še podvojili. Zavedati se moramo, da ni več daleč čas, ko bomo mi krščanski socialisti prevzeli vse delo in tudi odgovornosti v pokretu. Prav vsled tega naj vselej in povsod veljajo zaključne besede našega občnega zbora: Naj živi krščansko-socialistična strokovna organizacija!

Zasebni nameščenci

V torek 4. februarja se je vršil redni občni zbor Strokovne zveze privatnih in trgovskih nameščencev v Ljubljani v Delavski zbornici. Po otvoritvi in branju zapisnikov občnih zborov so bila poročila. Iz poročil je razvidno, da se organizacija marljivo giblje. Število članov se je od lanskega občnega zbora zvišalo, za člane so bile izvršene številne intervencije, na različne strani so bili poslani predlogi. Organizacija stoji v prijateljskih odnosih z drugimi nameščenskimi organizacijami preko federacije, s krščansko nameščensko internacionalo pa jo vežejo idejni in organizatorni stiki. Podporni fond skupine za bolezen in brezposelnost se ugodno razvija. Tudi sicer ima organizacija premoženje. Po poročilih so bile volitve, pri katerih je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Valant Milan, podpredsednik: Baš Jožef, tajnik: Krek Janez, blagajnik: Kokolj Emerik, odbornik: Videnič Jože, namestniki: Premrl Ivan, Kordin France, Jaklič Jože, pregledniki: Rutar Jože, Žužek France, Pavšek Albin. Storjenih je bilo več sklepov. Predsednik je pred zaključitvijo občnega zbora pozval vse članstvo, da ponese med vse nameščentstvo krščanskega svetovnega nazora misel o potrebi in koristi nameščenske strokovne organizacije.

Lesni delavci

Verd. »Strokovna skupina lesnega delavstva na Verdu« bo imela svoj redni letni občni zbor v **nedeljo 16. februarja ob 3 popoldne v Rokodelskem domu na Vrhniki.** Dnevni red: 1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo odbora in preglednikov. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajnosti. — Pozivamo vse tovariše, da gotovo pridejo. — Odbor.

Cestarji

Cestarji v bivši Štajerski in Koroški se pridno gibljemo in organiziramo. Dravograd je postal tako nekako naša centrala. Tu se zbiramo k sestankom, na katerih pretresamo vprašanja, ki so

za nas cestarje življenskega pomena. Samo par primerov, katere naj bi merodajni činitelji vzeli resno v pretres.

Plače so se nam znižale na najnižje, tako da zaslužimo 600 Din na mesec. Družinske doklade so se nam okrnile. Imamo med seboj tovariše, kateri imajo številne družine 8 do 10 članov. Kako naj ti shajajo in delajo na cesti ob vsakem vremenu, ako pa nima kaj jesti. Zahteva se od nas vedno več, promet je vsak dan večji, avtomobili frčijo mimo nas in sproti posebno ob slabem vremenu vse razdrapajo, mi pa naj ob tem bornem zaslužku vse vzdržimo.

Ako hočemo imeti dobre in lepe ceste, za čemer danes stremimo, moramo pač temu primerno plačati ljudi, ki so postavljeni, da to delo vršijo.

Z dekreti, katere smo pred nekaj dnevi dobili od kr. banske uprave, se je vsem znižala plača in so najbolj prizadeti družinski očetje. Bivša mariborska oblast je v tem oziru to vprašanje s svojo uredbo precej bolj pravično rešila. Upamo, da to, kar smo sedaj dobili, še ni končno veljavno in bo kr. banska uprava izdala za vse cestarje uredbo, katera bo vsaj nekoliko odgovarjala našim življenskim zahtevam.

Od te borne plače so odtegnili pri predzadnjem izplačilu vsakemu še 72 Din za službene klobuke, katere je pa nabavil eden izmed gg. poduradnikov bivše mariborske oblasti in bivši g. komisar ni hotel podpisati računa ter smo naposled vsled samovoljnega gospodarjenja tega gospoda morali račun poravnati sami. Ker to nikakor ni pravično, bi apelirali na oblasti, da se nam ti odtegljaji vrnejo. Cestarji.

Prevalje. Redni letni občni zbor skupine JSZ v Prevaljah se bo vršil v nedeljo 16. februarja po sv. maši ob pol 10 v prostorih gostilne Hometer v Prevaljah z običajnim dnevnim redom. Občnega zbora se udeleži zastopnik iz Maribora. — Vse člane prosimo, da se občnega zbora udeležijo. — Odbor.

Ceškoslovaška krščansko-socialna strokovna zveza.

Zveza nameščenk in služkinj.

Ta zveza šteje 43 skupin z 958 člani. Njeno stavbno društvo je postavilo v Brnu za 3.000.000 Kč (Falkensteinerjeva ul. 43—47) veliko štirinadstropno palačo »Novi dom«. Otvoritev doma je bila l. 1925. V domu so prostori za gospodmjske tečaje, azil za žene in dekleta, ki iščejo delo, kuhinja, velika dvorana za gledališke predstave, mala dvorana za predavanja in manjše prireditve, oskrbovališče in kapela. L. 1927.

je posredovalnica posredovala delo 2235 nameščenkam in 1245 služkinjam. Pre-nočevalo je v istem letu 13.071 oseb, v kuhinji pa je bilo oddanih 6097 zajtrkov, 16.798 kosil, 9243 kosil za tečajnice in 2119 večerij.

Zveza izvršuje tudi razna posredovanja in intervencije.

Krekova mladina.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Sestanek Krekove družine se je vršil dne 2. t. m. ob lepi udeležbi, na katerem je govoril viničar tov. Peter Rozman. Položili smo temelje novemu delu Krekove mladine med viničarji. Občni zbor se bo vršil dne 9. februarja, na katerem se bodo sprejela tudi nova pravila.

Zalog-Spodnji Kašelj. Sestanek družine se je vršil dne 3. t. m., na katerem je govoril tov. predsednik o nalogi krekovca. Ob tej priliki so bile razdeljene tudi vloge za igro. Agitacijo za Krekovo knjižnico je treba pospešiti, ker čas izdaje prve knjige se bliža. Živi borba!

Čez hribe in doline . . .

Goričane-Medvode. »Delavski prijatelji! Preteklo nedeljo 2. febr. je imel tukajšnji občinski odbor sejo. Na dnevnem redu je bil med drugim tudi dopis Delavske zbornice v zadevi zakona o zavarovanju delavstva, katerega ravno te dni predeluje posebna komisija v Belgradu.

Na pobudo naših mož bi se imel pri omenjeni občinski seji izglasovati sklep, naj se pošlje ministrstvu za socialno politiko resolucija, v kateri bi se opozorilo, naj se dosedanje delavsko zavarovanje nikakor ne poslabša pač pa zboljša ter naj se uvede zadostno zavarovanje delavstva za starost in onemoglost. **Kajti v interesu delavstva in občine je, da se izvede čim preje starostno in onemoglostno zavarovanje!** Dosedaj je delavstvo v starosti in onemoglosti brez vsake pomoči, izpostavljeno na milost in nemilost občinskemu ubožnemu skrbstvu, ki pa vsled rednega primanjkljaja v občinski ubožni blagajni istih ne more podpirati in so to v pravem pomenu besede berači.

Spričo velevažnega pomena delavskega zavarovanja bi vsak pameten človek pričakoval, da bo občinski odbor občine, v kateri je toliko industrijskega delavstva, že v interesu občinskega gospodarstva kot takega, glasoval za zboljšanje zakona o zavarovanju delavstva. A kaj se je zgodilo?

Naš občinski odbor, v katerem ima, ako izvzamemo župana, polovico svojih

Jože Bor:

Pohišan'e na dvorišču.

»Kaj govoriš, Janez? Ga ne slišiš, tam v sobi, kako diha, sin najin? Življenje je šele vstalo, daleč je še do smrti.«

Janeza je spreletelo. O, ne bo moj fant trpel v tej zatohli kuhinji, dokler imam napete mišice na rokah. Povem jim, gospodom, ki so v naglici storili greh, morda nehote, morda za šalo, povem jim, kako diha v zibelki, kako maha z rokami, ko se vzbudi, kako se smeje, ko se na stečaj odpro njegove drobčkane modre oči. Sami imajo žene, tudi otroke — in mi, ki imamo otroke, smo vendar največji bratje med seboj.

Nasmehnil se je:

»Ne bom čaja, na delo grem. Govoril sem tako čudno, ker je nekaj gadlo name, nekaj težkega, nepričakovanega. Misel se je vzbudila, neupravičena in grda, pa sem mislil, da je resnica. Bila pa je le misel.«

Ves otročji je postal in nežen. Najrajši bi odprl pest in se pokazal na dlani, kakršen je. Povedal bi ženi, kaj se je zgodilo na dvorišču, kako je rohnel Cipec, kako ga je nagnal Desničnik. Razumela bi ga žena, morda bi zajokala z njim. Stisnila bi se k njemu in ga potolažila. Smehljaj se je Janez in je vstal. Vzel je sekuro, ki je visela na steni, pobral je poleno in ga začel sekati v trške. Da bi se prikupil morda.

Žena pa je rekla:

»Pusti, Janez, dovolj imam. Hudih misli pa se varuj, dobro službo imaš in poštene gospodarje.«

Vsekalo je Janeza v dno duše. Odložil je sekuro, izpil kavo in se napolil v megleno jutro.

Kako čudno si predstavlja žena življenje. Gorje, da bi ji povedal, kako se je zgodilo. Ne bi razumela. Predobra je, povsod vidi sonce, ni zanjo teme.

Sel je po cesti in se je spomnil, kako je bilo takrat, ko sta slonela z očetom pred hišo v zahajajočem solncu. Vse rdeče je bilo nebo, ni bilo meglice na njem, od daleč je prizvanjalo, mehko, tipajoče, da je šla molitev zvona do zadnjega kottička v srcu. Oče je rekel takrat:

»Poglej, Janez, kako je lep večer, kako je lepa božja hiša. Ni lepšega stropa od te večerne zarje nikjer na svetu. Vse je kako iz sanj. Poglej drevesa, ki stegujejo v cvetju svoje vonjave prste proti nebu, pogledj gozd, kako pobožno moli s svojim šepetanjem. Vse je, kakor da diha v pobožnem strahu. Greš v svet, Janez, ker je naša hiša preozka, ker so naše meje skrčene. Greš v mesto po kruh, pa greš tudi po spoznanje! Ko boš odprl oči, boš videl, da je le človek, ki ni lep.«

Tega se je spomnil Janez in zgrabilo ga je, ko da hodi po črni, gosti temi. Kako prav je govoril oče. Takrat je Janez poslušal, pa ni razumel.

»Danes razumem, v soboto sem spoznal.«

Ko bi vedel, da kje drugje dobim delo. Sel bi in nikdar več bi se ne vrnil med Cipec in Desničnike. Tako pa vem: dolga je vrsta, ki ponuja svoje roke, dolga je vrsta izsušenih obrazov, dolga je vrsta lačnih oči. Da bi bil sam, bi se napravil v svet, saj je povsod domovina rok. Ampak: žena, sin. Danes vlada

uglajenost in pripogibanje, zato bi lahko opustil zmerjanje. Toda, kako bi mogel?

Se konj zdviha, če ga pretepaš, pa bi se človek ne zjezil ob krivici? Hudo ga je zadelo, Cipec, ponosen človek je, kvišku hrepeni. On ne bo pozabil. Desničniku razodenem vse, natanko in po pravici. Človek je.

Tako je mislil Janez po poti in korak mu je bil vsak hip težji. Okrog njega je rastlo življenje. Vesela gruča ljudi je šla glasno po sredi ceste. Pet jih je bilo. Objemali so drug drugega. Najmlajši pa, ki je imel klobuk v rokah in mahal z njim po zraku, je pel:

Kaj nam pa morejo.

Kaj nam pa morejo . . .

pa je bil ves hripav njegov glas. Ostali so pritkavali brez reda in kakor je že padlo. Ta visoko, oni z mrmrajočim, nizkim glasom . . . V hišah so se odpirala vrata. Iz nizke, enonadstropne stavbe je stopil star gospod, potrkal s palico ob tla, pogledal nebo in nekam nezadovoljen je bil njegov pogled. Potegnil je robec iz žepa, si obrisal oči, v kateri je bila udarila vlaga, in se je napolil dalje. V kavarni so že cvetele luči. Prvi časopisi so se blesteli v rokah starih ženic, ki so pritajeno hodile od hiše do hiše, poskušale kljuge na vratih, odpirale dveri, izginile in se spet vračale v meglo. Tam za oglom se je majal debe-lušen gospod, se pogovarjal sam s seboj in ni ločil ceste od hodišča.

Nekateri so srečni, je pomislil Janez, samo zlato je njihovo življenje. Zazele si solnce, glej, že liže iz vseh oken, zazele si mraku, nalahno padajo zavese, in samovar zacvrči v temini. Tudi ljubezen jim je dana, kajti vse jih ljubi. Gredo po cesti in jim ni mar, kako bo

potrkalo jutro: bo li nežno, ko otroške oči, bo li trpko, ko nezrela lesnika. Gredo in smehljaj je v njihovih licih; nikdar ne ugasne, še ob smrtni uri ostane v njihovem obrazu. Zgodi se včasih, da gremo isto pot, drug za drugim, morda samo celo enako oblečeni. Pa je tako čudo razlike v nas. Jaz, ki ne vem, kaj bom jedel prihodnji teden, ki imam ženo, da zanjo skrbim, ki imam otroke, pa oni, ki potolče s palico ob tla in pogleda v nebo ter gre na izprehod. Moja pot je črna, vodi nekam, kamor ne vidim, onemu pa sije sonce. Ali sem bil že srečen? To, kar je bilo v meni, kar je uglašalo in pelo lepše od orgel na sveto noč, to pravzaprav ni bila sreča. Pozabljenje je bilo. Če bi se bil spomnil na poročni dan, kako bo težko kolo trlo moje dušo, jo sekalo na drobne koščke, da bo kri lila iz tisočero ran — ali bi bil srečen takrat? Pa bi bil srečen. To je zajokalo v zibelki bitje, ki je le moje — če bi vedel, slutil le, da bo Cipec stal sredi dvorišča in vpil name? Pozabljenje je moja sreča. Pozabljenje ni več . . . Kajti vse je jasno in razodeto.

In vendar imam pravico do sreče. Niso mi potrebni zlati kozarci, srebrni krožniki, baržunaste sobe. Ni mi za denar, da bi ga zlival v zlatih potokih in se režal, ves debel in zavaljen, ko bi se, topli zanj spodaj pod oknom. Hočem te pravico, pa kruha, ženo in sitega otroka.

In Jernej? Zanj sem se postavil, in je star in bolj ponižen od mene. Sel je domov in prinesel. Štela je žena, štela dinar za dinarjem:

»Samo stopetdeset!«

Ves otožen je zamahnil Jernej:

»Odbili so mi.«

(Nadaljevanje prih.)

pristašev znani kapitalist, delničar industrijskega podjetja ter obenem tudi gostilničar. Ta partija občinskega odbora je glasovala proti zboljanju zakona o delavskem zavarovanju! Navzoči kršč. socialisti so glasovali za, a ostali so v manjšini, ker so vsi drugi lovski in gostilničarski pristaši znane skupine našega občinskega odbora glasovali proti, med temi tudi znani širokoustni zastopnik tistega delavstva, ki je tem ljudem procalo svoje zaupanje za glaž vina tistega gostilničarja kapitalista, ki je kot industrijski delničar ob priliki zgoraj omenjenega glasovanja izjavil, da ima »pač pravico sam sebe ščititi«. Mož se je izjavil jako odkrito, kajti industrijski mogotci so proti zboljanju delavskega zavarovanja, toda kljub tej odkriti besedi vpricho občinskega odbora, so gotovi delavski odborniki glasovali za poslabšanje delavskega zavarovanja.

Delavstvo, dobro si zapomni take zastopnike!

Znani zastopnik delavstva je celo navajal razlog, zakaj glasuje proti zboljanju zavarovanja, namreč da na okrožnem uradu vlada nered, da so ondi mnoge zaposlene moči nepotrebne itd. Budalost, katera je prav primerna za gotove magnate in njih podrepanke v občinskem odboru! Ali je morda delavstvo krivo, ako na okrožnem uradu ni vse v redu? Ali naj se zato, ako bi bila slaba uprava že delavstvu v kvar, poslabša še zakon?

Tako zvano marksistično delavstvo ima pri nas zares brihne zastopnike! Izvrstno so se izkazali!

Jesenice. Predpust! O težko pričakovani, vendar si prišel, prišel kot vedno, z vsem svojim veličastvom, še bogatejši za par plesov, pripravljati pot svojemu gospodu — Pustu — godu vseh norcev in noric. Pripravljaj jo imenitno, v vseh barvah, naslovih in namenih, kaj beda in pomanjkanje, — mi vsi, brez ozira na pripadnost mišljenja, starosti in spola, plešemo in se vrtimo. Kaj nam mar, da v jezi preklinja oče, se iz žalosti joče

mati, revna in uboga, če se v strahu stiskajo v kotu mlajši bratci in sestrice — mi plešemo. Plešemo, čeprav doma za zaklenjenimi vrati, kopica otrok raztrganih in gladnih v joku kliče, »ata, — mama.« Plešemo, čeprav nam žena, vsa bleđa in boleha doma v žalosti premišljuje kaj bi kuhala, da ostane kak dinar za obleko. Plešemo, čeprav nam mož sam tolažbe potreben, tolaži doma kričечеga dojenčka. Plešemo, čeprav moramo v ponedeljek pred sodnika radi neplačanih obrokov na obleki. Plešemo, čeprav si mož in žena v poznih jutranjih urah vedno po plesu drug drugemu kravzata lase. Mi plešemo in se vrtimo — zakaj — ker v Kropi, Kranju, Ljubljani, Trbovljah, Celju, Mariboru, Zagrebu in Belgradu delajo isto. Plešemo zato, da... — O, kultura, čutimo te v sebi prav do las, zares, upravičeno se solziš in jokaš, ko ti tvoji učenci vsiljujejo — harmoniko in bas. — Mestno branilnico in posojilnico bomo dobili, tako so sklenili na nedeljski seji mestni očetje, nastanjena bo na magistratu. — Delavci, ki so v nepremišljenosti zahtevali v tovarni odpust, hoteč iti v Francijo — čeprav niso imeli zato potrebnih listin, vključ moledovanju in prošnjam, da bi bili sprejeti nazaj, niso še dobili dela. Naj bo ta slučaj resen opomin vsem drugim! — Novo tovarno bo zidal spomladi g. Čop poleg hiše g. Sitarja. — Dva lopova, baje Rumuna, so prijeli orožniki, zatekla sta se k ciganom, ki taborijo v Kurji vasi, ti pa so jih iz strahu izdali orožnikom. — Društveni kino je v nedeljo odigral nlm »Stric Tomova kočica«. Žalostna tragedija malega človeka svoje dobe, nam v gledanju sodobnih razmer nudi mnogo cenega premišljevanja.

Celje. Vabilo na občni zbor **Delavske posojilnice** r. z. z. o. z. v **Celju** ki se bo vršil v nedeljo 16. februarja ob pol deseti uri dopoldne v tajništvu Jug. strok. zveze (Delavska zbornica), Razlagova ulica. — Dnevni red: 1. Poročilo za upravno leto 1929. 2. Poročilo nadzor-

stva. 3. Volitev novega načelstva in nadzorstvo. 4. Slučajnosti. Dolžnost vsakega zadruženika je, da se obdnega zbora zanesljivo udeleži. — Ako bi ne bilo ob navedeni uri navzočih zadosti članov, se bo vršil občni zbor pol ure pozneje ob vsaki udeležbi. — Z delavskim pozdravom! — Načelstvo.

Vrhnik. Vabilo na predavanje, ki se bo vršilo 9. februarja 1930 v Rokodelskem domu na Vrhniki: Delavske gospodarske organizacije. Redna predavanja se vrše vsako drugo in zadnjo nedeljo v mesecu ob 3 popoldne. Udeležujte se redno delavskih predavanj!

Politika.

Nj. Vel. kralj je podpisal zakon o muslimanski verski zajednici v Jugoslaviji.

Ekspozitura borze dela se bo po odobrenju ministra za soc. politiko ustanovila v Kranju.

Nov načrt rudarskega zakona je izdelalo ministrstvo za šume in rude in razposlalo v izjavo zainteresiranim poslodavskim in delavskim korporacijam.

Nastop zagrebških »Novosti« je tudi hrvatska duhovščina s protesti odklonila. Pa tudi belgrajski listi se za »Novosti« niso zavzeli.

Arretiran je bil v Zagrebu bivši predsednik Orlovske zveze dr. Protolipac, ker so prišla policiji v roke njegova pisma, ki jih je pisal raznim bivšim orlovskim funkcionarjem.

Brat pokojnega Stjepana Radića Ivan Radić, ki se je šel poklonit kralju Aleksandru v Belgrad, je začel izdajati svoj list »Seljački glas«, v katerem poziva Hrvate na udanost in zvestobo kralju in Jugoslaviji. Isti list poroča, da se pripravlja novapoklonitvena deputacija kralju, katero bodo tvorili bivši radićevski poslanci in strankini funkcionarji.

Novo uredbo o praznikih v smislu novih sodnih zakonov je izdal minister pravosodja.

Skupščina zveze železne industrije Jugoslavije se je vršila v Belgradu. Med drugim je bila sprejeta resolucija, ki vsebuje želje in predloge v svrhu pospeševanja in zaščite železne industrije. To je vsekakor tudi za kovinarsko delavstvo razveseljivo dejstvo. Toda kovinarji pri tem ne smejo pozabiti, da utegne ta organizacija postati njihovim interesom tudi opasna.

Sporazum med Jugoslavijo in Bolgarijo je bil, kot se poroča, dosežen v mešani komisiji tudi glede vseh obmejnih odnošajev. Sporazum bo uveljavljen takoj, čim ga ratificirata obe vladi. Obenem se bo uveljavil tudi sporazum glede obmejnega prometa. Tako bodo lahko nastopili novi časi v razmerju med Bolgarijo in Jugoslavijo.

★

Komunisti v Nemčiji so se pričeli, kot smo že poročali, zopet živahno gibanje. V zadnjem času so pripravljali baje za 2. februar poulične demonstracije in splošno revolto v Nemčiji. Začelo naj bi se v Hamburgu in v Berlinu. Policija pa je za njihove naklepe delno zvedela, voditelj aretirala in vso pripravljeno akcijo udušila.

Štrajk na indijskih železnicah je, kakor je bilo pričakovati, res izbruhnil. Štrajka nad 125.000 železničarjev. Tudi to je le del vseindijskega gibanja za svobodo. Kljub temu, da je v Angliji delavska vlada, indijski železničar štrajka, ker hoče kruha in svobode.

Nova španska vlada je prevzela poble in izdala amnestijo za vse politične obsojence. Emigrantom je povratek dovoljen. Bivši diktator Primo de Rivera ne sme zapustiti glavnega mesta. Vendar časopisne cenzure vlada še ni odpravila. Sploh nova vlada ni bila kdovekaj simpatično sprejeta.

Zvitorepec. Kmet (ki se je pravkar zavaroval): Koliko bom dobil, če mi hiša prihodnji teden pogori? — Deset let zapora.

DVE NOVI POSLOVALNICI

FLORJANSKA ULICA št. 5 v hiši gosp. Stenta in ROŽNA DOLINA CESTA III št. 2 v hiši g. Funtič

otvori I. del konzumno društvo te dni, in sicer:

Somišljenike in člane prosimo za prisop oziroma agitacijo — Z izplačevanjem dividend se prične prve dni v decembru. — NACELSTVO.

Pierre l' Ermite:

Kako sem ubila svojega otroka

Videl je, da žindra, s katero je bilo posipano dvorišče strašno jemlje njegove lahke čevlje, in da se mu ne bi še bolj odrgnili, je odšel v dvorano, kjer je bil biljard. No, tu je bil šele semenj, tu! Nekateri fantiči so se resno zabavali z igro, drugi pa so se lovili in delali takov prah, da se je Dominik že začel bati za svoje zdravje. Koliko mikrobov mora pogoltniti pri vsakem vdihu! Ko bi ga mati tukaj videla!

Vendar so se mu zdeli ti otroci zelo močni, živahni in dosti krepkejši od njega. Po vsem njihovem obnašanju bi človek sodil, da se nikogar ne boje, on pa se trese, če ga kdo samo pogleda!

Tudi njihove igre mu niso bile nič kaj po volji. Ali je sploh mogoče, da bi se kdo pošteno zabaval pri biljardu in pri kartah? Pa kako surovo govore in se vedno pretepajo! Župnik mora biti res svetnik, da vztraja v tem brlogu in da se z veseljem pogovarja s takimi ljudmi, od katerih ne sliši nikdar nobene pametne misli!

In vendar je bilo med temi mladimi delavci tudi mnogo razumnih mladeničev. Le to je, da so se njihovi razgovori sukali največ okoli materijelnih stvari, skrbela jih je plača in druge življenjske težave.

In vendar so bili nekateri zelo izobraženi, četudi nobeden ni poznal ne Virgila (rimski pesnik) ne Homerja (grški pesnik).

In vendar! Tako se je lovil Dominik od enega »vendar« do drugega kot bi hodil po kakšnem Dantejevem krogu¹ in ni mogel najti trdnega oporišča. Prvo važno misel je čez trenutek že odrinila druga, nič manj važna.

¹ Italijanski pesnik Dante je v svojem veličastnem spevu »Božanstvena komedija« narisal svojo pot skozi pekel in vice v nebesa. Pekel ima devet krogov, na dnu devetega je Lucifer. Kdor je niže, več trpi.

Ali mora res vsakdo, kdor hoče razmišljati pred veliko odprto knjigo živega življenja trošiti svoje zdravje nad grškimi in latinskimi knjigami kakor on?

Sicer grščina in latinščina brez dvoma človeku izbistrita in oplemenita razum — saj sta kakor okno, skozi katero odseva štiritisoočetna kultura, in kakšna kultura! — vendar, ali niso danes, ko se na vseh straneh oglašajo temeljna socialna vprašanja, ko se je spremenilo razmerje med delavcem in delodajalcem, med hlapcem in gospodarjem in celo med otroki in starši, ali niso danes ti mladeniči, odrasli po pisarnah in delavnicah, poučeni o sodobnih vprašanjih vse drugače kakor on?!

Kot bi ga napletal z bičem so se mu vrivale v spomin župnikove besede: »Ničvredni okraski ste!«

Takovo je torej delo po župnijskih organizacijah! Človek ima dan na dan opravka z delavci, ki jih mora spremljati po vseh njihovih potih, vedno mora ostati z njimi v stiku in pri vsaki priliki izpolnjevati njihovo praktično znanje s svojo teoretično skušnjo in vero... Ojej, to breme bi bilo pretežko za njegova ramena in preveč bi zatemnilo njegovo življenje, ki ga čisto naravno lahko preživi v samopasnosti in veselju!

V Dominiku se je začel boj. Volja je govorila Bogu: »Gospod, kakor ti hočeš!« Telo, vsi čuti in podedovani ponos pa so oholo dvignili glave in se niso hoteli pokoriti vzvišenemu vzoru: »Ali si neumen! Kaj si tako trčen? Ta črnosuknjež te samo izrablja! Brutus, ti spiš, zbudi se vendar! Ne pozabi, da tvoja mati stanuje v eni najlepših palač na Elizejskih Poljanah! Ne pozabi, da boš sam podedoval lepih dvajset milijonov in da ti zato nihče nič ne more! Svet te vabi in ti ponuja vse svoje okamljivo veselje, življenje je lepo, Parižanke tako dražestne, gledališča zabavna in potovanja tako zanimiva! Ti pa se ponujaš za farovškega hlapca! Imej pamet in pusti črnosuknježa pri miru!«

V dnu duše je Dominik pač zelo sovražil vsakega duhovnika, ampak sedaj je šlo za župnika Firmina.

In v tej duševni borbi je bil Dominik sedaj

v tem sedaj v onem taboru. Zanašalo ga je sem in tja kakor zamašek med dvema vodnima strujama in vedni boji so ga tako zmučili, da ni mogel več jasno motriti razlogov za to in ono stran.

V takem duševnem stanju ga dobi župnik nekoga večera in ga nagovori:

»Dominik, ali bi mi napravili majhno uslugo?«

Prav rad, gospod župnik!«

Gallais, načelnik ta malih, je nekaj obolel. Ali ga ne bi hoteli vi zamenjati prihodnjo nedeljo in morda še v četrtek?«

Dominika zalije rdečica, a mahoma zopet prebledi.

Kaj takega pa nikdar ne!«

I zakaj ne?«

»Ne upam se!«

Kaj, desetletnim dečkom se ne upate go-

voriti?«

»Tako se bojim kot kakšna deklica!«

O, še mnogo bolj! In prav to mi ni na vas nič posebno všeč!« odgovori župnik in z zapovedujočim glasom nadaljuje: »Vi morate postati voditelj drugih! Zato se nikar ne izogibajte, da ne greste k tem dečkom!«

A mama?«

»Sami dobro veste, da mama ne bo nič rekla, samo če je vam prav!«

Dominik pogleda nadaleč okrog sebe kakor bi iskal izhoda iz tega položaja, in ko ga ne najde, izgolta iz sebe: »No, naj bo! Bom pa prišel! V nedeljo torej! Na svidenje!«

Peto poglavje.

Dominik se je lotil dela in se s pretirano bahavostjo pripravljaj na svoj nastop. Bojazljivci namreč pogosto pretiravajo, ker se boje.

Prišel je v obleki, kakršna pristoji patronažu. Spored za sestanek je dobro pripravil, nakupil bonbonov in hotel napraviti izlet s svojimi dečki; vse bi zbasal v avtomobil svoje matere in jih nekajkrat prepeljal sem in tja po onem okraju. Ej, kako bi bilo vse veselo!...

Ko ga je župnik zagledal v »delovni obleki«, se je nasmehnil.